

Sinuhe Wallinheimo kok ym.

Kirjallinen kysymys eduskunnan tiedonsaantioikeuden turvaamisesta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvissa asioissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan asemasta ylimpänä valtioelimenä sekä lainsäädäntövaltaa ja valtiontaloudellista valtaa käyttävänä valtioelimenä johtuu, että eduskunnan on saatava luotettavat ja kattavat tiedot päätöksentekonsa perustaksi. Tämä on perustuslaissa säädettyjen kansanvaltaisen hallitusmuodon perusteiden toteuttamisen välttämättömiä edellytyksiä. Eduskunnan laaja tiedonsaantioikeus turvaa myös valtioneuvoston parlamentaarista valvontaa. Eduskunnalla on perustuslain 47 §:n nimenomaisen säännöksen mukaan oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Säännös sisältää valtioneuvoston velvollisuuden oma-aloitteisesti toimittaa eduskunnan tarvitsemat tiedot ja toisaalta velvollisuuden toimittaa eduskunnan pyytämät tiedot (HE 1/1998 vp, s. 97/II). Viime kädessä asianomaisen ministerin tulee huolehtia siitä, että valiokunta saa viipymättä tarvitsemansa viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tiedot (HE 1/1998 vp, s. 97/II, PL 47 §:n 1 mom.).

Ikävä kyllä tuoreet julkisuudessa olleet uutiset ovat osaltaan rapauttaneet tämän periaatteen toteutumisen uskottavuutta sosiaali- ja terveysministeriön kohdalla. Kyse on alkoholin etämyyntiin liittyvästä kokonaisuudesta, johon liittyvien asiakirjojen käsittelyn asianmukaisuudesta tehtyä kantelua eduskunnan oikeusasiamies tutkii. Kantelun tehnyt yksityishenkilö epäilee, että ministeriö on evännyt eduskunnalta olennaista tietoa (komission kirje) koskien alkoholin etämyyntiä alkoholilain kokonaisuudistuksen yhteydessä 2017.

STM:n uskottavuutta eivät ole myöskään lisänneet muut alkoholin etämyyntiasiaan liittyvät käänteet. Tavalliset kansalaiset ja yrittäjät on asetettu mielivaltaiseen asemaan, sillä ministeriössä ei ole ollut halua selkeyttää nykyistä etämyyntisääntelyä. Kuvaavaa on, että pelkästään kulu-
van vuoden aikana useita yrityksiä on joutunut viranomaisten aloitteesta rikostutkinnan kohteiksi, vaikka edes viranomaisilla itsellään ei ole käsitystä siitä, mikä on sallittua ja kiellettyä.

Yhtä lailla erikoista on ollut ministeriön suhtautuminen mm. EU:n komission aloittamaan EU-Pilot-menettelyyn etämyyntiasiaassa. Sen sijaan, että ministeriö olisi antanut komissiolle vastauksia kysymyksiin ministeriön tulkinnoista alkoholin etämyyntiasiaassa, keskittyi ministeriö vastauksessaan selvittämään lähinnä enintään 5,5-prosenttisten alkoholijuomien vähittäismyyntijärjestelmää ja Alkon roolia siinä. EU-komission seuraavaa siirtoa EU-Pilot-menettelyssä odotetaan lähiaikoina.

Kirjallinen kysymys KK 498/2021 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä eduskunnan tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvissa asioissa ja luottamuksen palauttamiseksi ministeriön toimintaa kohtaan sekä

miten sosiaali- ja terveysministeriössä on varauduttu siihen, että sen etämyyntiä koskevien tulkintojen ja menettelyiden seurauksena Suomelle muodostuu unionin oikeuden rikkomiseen perustuva jäsenvaltion korvausvastuu niille tahoille, joiden liiketoimintaa etämyynnin rajoittamiseen tai estämiseen tähtäävillä toimilla on vahingoitettu?

Helsingissä 17.9.2021

Sinuhe Wallinheimo kok
Mikko Kärnä kesk